

# המזון והתמורה לחלב

עופר קרול - אדבר

כדי לעמוד בייצור החלב ולהתפרנס איכשהו, צריך שמחיר המטרה בשער המשק יהיה כשני שקלים לליטר. החישוב נעשה דרך עלות ההזנה שמהווה כ-44% מהוצאות הייצור ברפת. **ד"ר עופר קרול קובע ומסביר**

הוצאה למזון היא רכיב ההוצאה העיקרי ברפת. בחישובי מחיר המזון ביחס למחיר המטרה מתחשבים (ומתקנים באיחור תוך כדי הפחתה) במחירי חומרי הגלם להרכבת המנה.

עלות המזון לייצור החלב קשורה ומותנית במחיר המזון, אבל במידה רבה, היא מושפעת מיעילות ההזנה, מהיחס שבין המזון הנאכל לכמות החלב המיוצרת. מנות "זולות", שכוללות במרבית המקרים חומרים בעלי ערך מזוני דל, גורמות במרבית המקרים, לפגיעה ניכרת ביעילות ההזנה, לירידה בנצילות המזון וכתוצאה, עלייה בעלות ההזנה עם הירידה במחיר המזון, וזהו פרדוקס שקשה אבל צריך להפנים אותו.

## בהנחה שעלות המזון תישמר על 44% מהתמורה לחלב, צריך להבטיח מחיר מטרה בשיעור של 2.06 ₪ לק"ג חלב

מרבית המשקים שבחרו בממשק "היקר" של 25 ₪ נמצאים ביעילות תזונתית של כ-0.7 ק"ג חומר יבש נאכל לייצור ק"ג חלב אחד. אלו שבחרו בממשק "הזול" של כ-23 ₪ נמצאים ביעילות של כ-0.82 ק"ג חומר יבש (הנתונים מתוך הסיכום הכלכלי של גרנות 2006).

להערכת תמורה הוגנת ליצרן החלב צריכה להבטיח כי, עלות המזון לייצור לא תעלה על 44% מההכנסה. מנתונים אלו קל מאד להגיע לחישובים הבאים:

1. יצרן "יקר" מייצר ק"ג חלב במזון שעולה 0.875 ₪ לפי החישוב הבא:

$$(25 / 20 \times 0.7 = 0.875)$$

2. יצרן "זול" מייצר ק"ג חלב במזון שעולה 0.943 ₪ לפי החישוב הבא:

$$(23 / 20 \times 0.82 = 0.943)$$

בהנחה שעלות המזון תישמר על 44% מהתמורה לחלב, צריך להבטיח מחיר מטרה בשיעור של 2.06 ₪ לק"ג חלב. החישוב יוסבר להלן:

עלות ממוצעת לייצור ק"ג חלב: 0.909 ₪

$$(0.875 + 0.943) / 2 = 0.909$$

מחיר המטרה יהיה : 2.06 ₪  $(0.909 / 0.44 = 2.06)$

חישוב המחיר המוצג כאן אינו מחוץ לפרופורציה והוא מותאם לרמת החיים בישראל ומחירי התשומות ואינו יותר מאשר רווח סביר.

היום כאשר יש מחסור בחלב (בארץ ובעולם) ומבקשים מאיתנו לעודד את הייצור, שזה יחייב את רובנו בהשקעות ניכרות, בציוד ומבנים, אין לנו יכולת כלכלית אמיתית לעשות את הנדרש מאיתנו במחירים נמוכים מאלה שמובאים כאן.

**הערה:** לנוכח ההתייקרות האחרונה של המזון, נראה שהערכת ליצורן במחיר המטרה של 2 שקלים היא כבר נמוכה מדי. ■

במשקי החלב שעיקר עיסוקם ופרנסתם בחלב (כאשר הוצאת פרות ומחירן כבשר משפיעה על מחיר המטרה, בעוד שכלל והתחלופה גדולה יותר, כך הנזק הכלכלי גדול יותר) יש לעלות המזון השפעה מרכזית בתמורה למוצר המשווק. העבודה, החומרים והשירותים, יחד עם החזרי ההון, די דומים בין המשקים (פרט אולי לאלו שפנו לעבודה שכירה זולה, לעומת עבודה עצמית).

המזון, מחירו ומדיניות ההזנה יחד עם מבנה העדר (יחס מבכורות/פרות, המרחק מההמלטה וכד') הוא רכיב ההוצאה העיקרי ולכן ניתן להשתמש בו ככלי עזר עיקרי, לחישוב מחיר המטרה שביטיח תמורה הולמת לייצרן.

מחירי המזון בסוף יוני 2007 נעים בין 23 ל-25 ₪ ל-"מנה" של 20 ק"ג חומר יבש מחולק באבוס (המזון + עלויות הכנתו וחלוקתו באבוס).